

ODBOROVÝ SVAZ STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ORGANIZACÍ

Senovážné náměstí 23, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 222 241; Fax.: + 420 224 142 273
E-mail: statorg@cmkos.cz, <http://statorg.cmkos.cz>

V Praze dne 12. března 2015.

STANOVISKO

k zákonu č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve vztahu k odměňování

V současné době začala probíhat diskuze k významné části zákona „o státní službě“, a to k systému odměňování, který je v zákoně řešen pouze obecnou formou s odkazem na zpracování nového systému odměňování v následujícím období. Jako nejzazší hranice je uváděno datum k 1. 1. 2017. Diskuze probíhají na nejrůznější úrovni, např. na RHSD, jednání mezi odbory a zástupci vládní koalice apod. Z těchto diskuzí je v současné době zřejmé, že je „nechuť“ tuto otázku řešit a spíše zaznívají argumenty na zachování stávajícího systému odměňování bez jakýchkoliv kompenzací zaměstnancům, kteří budou v režimu tohoto zákona pracovat.

Tento názor je pro Odborový svaz státních orgánů a organizací (zastupuje podstatnou většinu zaměstnanců, kteří budou pracovat v režimu tohoto zákona) naprosto nepřijatelný. V návaznosti na současné znění služebního zákona požadujeme navýšení tarifních platů minimálně o 25 %, kterým by byly kompenzovány výrazně rozšířené povinnosti zaměstnanců ve státní službě.

Uvedený požadavek není žádný výmysl, který nemá opodstatnění. Naopak vycházíme jednak z „historického vývoje“ a z obecných dohod z období přípravy nového zákona (listopad 2013 – červen 2014), které tento požadavek na řešení budoucího systému odměňování nikdy nezpochybnily.

V letech 1990 až 1992 proběhla první zásadní reforma veřejné správy. Byly zrušeny Krajské národní výbory (orgán přenosu a aplikace politických vlivů), proběhla zásadní reorganizace z hlediska funkčního a věcného některých úřadů (např. transformace Okresních národních výborů na Okresní úřady) a vznikly nové úřady, které dosud neexistovaly (např. Úřady práce, Finanční úřady, OSSZ). Již tyto nové úřady obsahovaly ve svých zřizovacích dokumentech ustanovení, která omezovala práva a zaváděla zvýšené povinnosti oproti ostatním zaměstnancům, kteří byli pod dikcí zákona o platu, který byl od 1. 1. 2007 zakomponován do zákoníku práce. Z důvodu rozšířených povinností zaměstnanců státní správy byla zahájena jednání o „kompenzaci těchto odlišností“ v oblasti odměňování. S platností od 1. 1. 1993 byly zavedeny dvě tabulky pro odměňování zaměstnanců ve veřejné správě, a to základní tabulka pro všechny zaměstnance a druhá tabulka pro zaměstnance, kteří byli zařazeni ve výše uvedených úřadech. Tato tabulka týkající se nárokové složky mzdy byla navýšena o 25 %.

Uvedený stav platil s menšími výkyvy cca do roku 2002.

V roce 2002 byl schválen zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon). Tento zákon dále posunul z hlediska omezení práv a zvýšení povinností pro zaměstnance tuto skupinu státních úředníků od ostatních zaměstnanců podléhajících zákoníku práce. Proto byly těmto zaměstnancům kromě

navýšení platových tarifů přiznány další kompenzace, a to především příplatek za službu ve výši 25 %, příspěvek k důchodu, odchodné apod. Tento zákon ovšem nikdy nenabyl účinnosti.

V roce 2013 byly zahájeny práce na zcela novém pojetí zákona o státní službě. Nejdříve formou „Komplexní pozměňovací návrh zákona č. 218/2002 Sb.“, později zcela novým pojetím zákona. V průběhu přípravy nového zákona byla přijata vzájemná dohoda mezi odbory a politickou reprezentací (zejména ČSSD), která systém odměňování vyjmula z díky zákona s tím, že tato oblast bude zcela novým způsobem definována samostatně.

Nikdy a nikým nebyla zpochybněna základní myšlenka, že zaměstnancům pod dikcí tohoto zákona bude příslušným způsobem zajištěno odpovídající odměňování.

Nový zákon o státní službě opět posunul státní zaměstnance dál od ostatních zaměstnanců, kteří zůstanou v režimu zákoníku práce, a výrazně je přiblížil k zaměstnancům bezpečnostních sborů.

Zásadní odlišnosti v postavení zaměstnanců pod služebním zákonem oproti zaměstnancům pod zákoníkem práce jsou následující (jedná se zejména o následující ustanovení zákona o státní službě):

§ 9 odst. 7	zastupování představeného bez souhlasu zaměstnance,
§ 22 až § 42	požadavky pro přijetí do služebního poměru, zařazení na služební místo, apod.,
§ 29 odst. 3	státnímu zaměstnanci, který nemá složenou úřednickou zkoušku, přísluší nejnižší platový tarif v platové třídě,
§ 45	služební cestu lze nařídit bez souhlasu zaměstnance, včetně dnů pracovního klidu,
§ 47	přeložení na jiný služební úřad bez souhlasu zaměstnance,
§ 48	u zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání nebo z důvodu vazby pominuta presumpce „neviny“, zaveden opačný způsob; přiznáno pouze 50 % platu (bezpečnostní sbory mají 80 % platu),
§ 61	převedení na jiné služební místo, doplatek k event. nižšímu platu max. na dobu 12 měsíců,
§ 66	zastupování bez souhlasu zaměstnance na dobu 180 dnů,
§ 83	uplatnění pojmu „konkurenční doložka“,
§ 89	použití kárných opatření (stejně jako u bezpečnostních sborů),
§ 101	služební pohotovost,
§ 115	zabezpečení státního zaměstnance – pokud má zaměstnanec nárok (viz odst. 1), proč rozhoduje služební orgán (odst. 2).

Na základě uvedených příkladů, kdy se významným způsobem mění postavení zaměstnanců ve státní službě ve srovnání se zaměstnanci v působnosti zákoníku práce, je naprosto logické a oprávněné, aby těmto zaměstnancům byly upraveny i podmínky odměňování. Jedná se o kompenzaci, která by měla zabezpečit alespoň základní podmínku „atraktivitu“ pro vstup do státní služby a zvýšení profesionality státní služby.

Dále je nutno konstatovat, že i v případě navýšení platových tarifů státních zaměstnanců o 25 %, nedosáhne jejich výše úrovně platových tarifů příslušníků bezpečnostních sborů. Rovněž se nelze ztotožnit s názorem na „potlačení seniority“ (snížení počtu platových stupňů v jednotlivých třídách či dokonce jejich zrušení). Toto by znamenalo návrat k „platovému rozpětí v jednotlivých třídách“, které existovalo v období let 2011 až 2014 a vedlo k rozsáhlé devastaci v odměňování zaměstnanců ve veřejných službách a správě.

Služební poměr státních zaměstnanců je uplatněn v České republice u třech kategorií zaměstnanců, a to:

- vojáci z povolání,
- příslušníci bezpečnostních sborů.
- státní zaměstnanci.

U prvních dvou skupin jsou zákonem dané kompenzace v oblasti mzdových prostředků a dalších materiálních výhod. **Proč u třetí skupiny je odpor přiznat podstatně nižší kompenzaci???**

Listina základních práv a svobod (článek 28) konstatuje právo na spravedlivou odměnu za práci. Zákonná úprava platových poměrů státních zaměstnanců by neměla zakládat nerovnost v rámci odměňování u těch zaměstnanců, kteří mají výrazně odlišné podmínky pro výkon práce než ostatní.

Na základě uvedených skutečností trváme na následujícím stanovisku:

- Zásadně nesouhlasíme s názorem na finanční „neutralitu“ služebního zákona v oblasti odměňování zaměstnanců.
- Považujeme za minimální a nepodkročitelnou kompenzaci navýšení nárokové složky platu o 25 %.
- Budeme trvat na uzavření „kolektivní dohody“, která bude upravovat některé další pracovní právní podmínky zaměstnanců ve služebním poměru tak, aby byly chráněny jejich oprávněné zájmy a potřeby.

Ing. Jan Rovenský, v. r.
předseda odborového svazu